

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nerăscutate se refuză. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rându-l cu litere garmond

Fragmente istorice.

Despre boerii din țera Făgărașului.

Non quis, sed quid.

I.

Introducere.

Ținutul Făgărașului, în vechime numit: *terra Blachorum de Fugros*, situat în sudul Ardealului spre România, e limitat spre nord-vest de riul Oltului, spre sud de creșta Carpaților, și spre est de promontoriul ce se ramifică din Carpați la muntele Văcăreș până la Olt, despărțind țera Făgărașului de țera Bârsei și astăzi, întocmai cum se descrie în diploma lui Andreiu II din anul 1211.

Țera Făgărașului, la care e re-incorporat și ținutul Branului, formând astăzi comitatul Făgărașului într-o estensiune de 2450 km² cu o populațiune de circa 85,000 locuitori, dintră cari 90% Români, încă din vechime a jucat un rol memorabil în viața acestora, cari, de câte-ori erau năvăliți și strimtoriți din părțile Argeșului și Muscelului, se refugiau spre Făgăraș, și *viceversa*, din țera Făgărașului peste munți în părțile Argeșului și Muscelului, etc.

Din vremile, până în cari se pot pătrunde urmele istorice, aflăm că țera Făgărașului era nu numai des impopulată, dar și organizată și guvernată prin voievozii, knezii și boerii ei bastinași.

Cu toate acestea contrarii continuității Românilor în Dacia lui Traian, și întră aceia — cu regret trebuie să constatăm — chiar și unii Români literați din generațiunea mai nouă, vor a ști și a face lumea să creadă, că țera Făgărașului a fost o pustietate colonisată de abia prin secl. XIV.

Adecă regele Ludovic M. printr'un act, ce nu ni-s'a păstrat, după cum zic ei, a fost dăruit lui Vladislau-Vodă ținutul Făgărașului spre colonizare sub titlul de ducat „după ana-

logia ducatelor Berri și Anjou”; un ducat acesta cu o singură cetate (Făgăraș?) dar' aprăpe fără sate împrejur, incolo totul era pustiu și chaos, unde Vladislau-Vodă avea să aducă — *ex toto orbe* — boeri și vecini — *nova plantatio* —, cari să curețe pădurile, să facă sate și castele, bună-oră la Șinca românească spre Bran, unde se transporte de peste Olt pe Sașii din Cincul mic, Klein Schenk, Kis-Senk etc.

Așa s'a înjghebat — după ideile anachronistilor moderni — *terra Blachorum de Fugros*!

Pe când față de aceste extemporăriuni bizare ne încumetăm a dovedi contrariul, nu mergem până la tradițiunile păstrate în cronică franciscanilor din Făgăraș, ca să admitem și noi, că deja Caesar Augustus a. 15, ar fi cuprins castrul *Fugor*, pe care Traian a. 104 l'a dărimat, ear' Claudius Caesar a. 270 reedificându-l l'a numit *Caesurgis dacica*. — Ne vom restringe dar' la urme și date mai positive.

Drumul Romanilor, după cum ni-l arată Tab. Peutinger, și alte asemenea itinerare, intrând prin cataractele Oltului de la Turnu-roșu în sus (*Ponte Aluti, Castra Trayana*), și trecând pe țărmul din dreapta prin Colun (*Colonia?*), prin Cincu, și prin Galații Făgărașului până la Galt și Fântâna, unde până în ziua de astăzi se ved rumele castrului *Ponte vetere*, cu un pod ce împreună aci ambele ripe ale Oltului, — ne dă dovadă destulă, că a trebuit să fie bine impopulat tot ținutul Făgărașului încă de atunci.

Colonizarea Sașilor pe teritoriul dintră Murăș și Olt, pe la mijlocul secl. XII (1141—1147) strimtorind de acolo o parte din vechii locuitori Români spre munți, a produs o îndesuire a lor și spre ținuturile Făgărașului, în cât s'a simțit necesitatea trecerii peste Carpați la Câmpulung și Argeș a populațiunii prisositoare sub conducerea legendariului Negru-Vodă, dar' partea cea mai mare a

bastinașilor a rămas locului — după principiul adevărit mai cu seamă la Români, că unde ei au prins odată rădăcină, nu se mai pot estirpa.

Când regele Andreiu II la anul 1211 a conferit ordului teutonic o parte din țera Bârsei, i-a asigurat și îndreptățirea de a nu plăti vamă când plutesc cu sare pe Olt, trecând prin țărele vecine ale Secuilor sau ale Blachilor, — *cum transierint per terram Siculorum aut per terram Blachorum*.

Tot acest rege la anul 1223 confirmă pe magistrul Gocelinus în posesiunea mănăstirii Cârța lângă Olt cu o parte de pământ ruptă din stăpânirea Românilor — *exemtam de Blaccis*. — Se vede a fi fost vre-o mănăstire românească, catolisată, — pentru că încă și Vlad Tepeș-Vodă al Munteniei ca duce al Făgărașului a cercat să reintroducă acolo călugări români de ritul grecesc.

Cu privilegiul Andreian din anul 1224 se îndreptătesc Colonistii Sași a se folosi de pădurile Blacilor și Bisenilor la olăit cu acestia, — *Silvam, Blacorum et Bissenorum cum aquis usus communes exercendos cum predictis scilicet Blacis et Bissenis*. Dintră Pisenii debelați la Kireleis (1070), și răspândiți prin țera — se știe că — o parte mică din ei s'au așezat pe la Arpaș și Beșimbac din ținutul Făgărașului, romanisându-se cu totul, încât astăzi se mai cunosc numai după portul cu buboșele (sarıcile) lor sure.

Prin actul capitlului Albense din anul 1231 se adevărește, că moșia Boie de lângă Zumbuthel (astăzi Voila lângă Sâmbăta) a fost a lui Bujul, fiul lui Stuje, erezit de la strămoșii lor Thrul, fiul lui Choru, — *a tempore humanam memoriam transiente, — a temporibus jam quibus ipsa terra Blacorum terra Bulgarorum existisse fertur, ad ipsam terram Fugros tenta fuerit*; va să zică o moștenire, ce se suie până în adâncul vécurilor medievale.

Tătarii năvălitori peste Ardél — 1241 — trecând din țera Sașilor sub conducerea lui Budjek prin pasul Branului, și sub a lui Orda prin pasul de la Turnu-roșu în țera Ulaghilor, au trebuit să calce și țera Făgărașului, ca să jefuiescă de la locuitori cele trebuincioase de hrană.

La a. 1252 regele Bela IV donază comitelui Vincentius, fiu al secuului Akadas din Sebuș moșia Zek (Hidveg) a sasului Fulcum — *inter terras Olachorum de Kercz, Saxonum de Barassu, et terras siculorum de Sebus*.

Din actul adunării obștești convocate la Alba-Iulia 1291, la care au luat parte și Olahii — *cum Nos universis Nobilibus, saxonibus, Syculis et Olahis — apud Albam Iuliam congregationem cum iisdem fecissemus*, — se constată, că domeniile Făgăraș și Sâmbăta au fost ale lui Ugrinus din moși și strămoși, pe care Engel etc., l'a declarat de Român. — Dr. A. Marienescu, bănățian, spune că prin Bănat și acum se mai află familii române cu numele Ugrin.

Ruinele cele imposante ale castelelor lui Negru-Vodă de la Brăza sub Carpați spre Făgăraș și de la Olt întră Făgăraș și Betlean numită Cetatea vechiă, reedificată de Stefan Mailat și de L. Apor pe la anul 1300—1310, apoi transpusă în mijlocul orașului de principii G. Bethlen și G. Rákóczi în forma de astăzi, — ne spun, că și prin întunerecul evului mediu ținutul Făgărașului a format o provincie cu o populațiune pe cât de numărösă, pe atât și capabilă de viață.

Mai întâu în confederațiune cu imperiul Bulgaro-Blachu, apoi în dependență de Ungaria, țera Făgărașului totdeauna și-a păstrat individualitatea sa, ca terra Blachorum, ca ducat, ca district, și acum ca comitat.

Din toate acestea se vede lămurit, că țera Făgărașului — terra Blachorum de Fugros — n'a fost așa de pustie, ca Vlaicu-Vodă s'o

FOIȘORĂ

Igiena școlară

de Dr. I. Ben.
(Urmare).

„Învățarea de rost exagerată, pedepsele/ca scrierea unei diceri de 100 ori/sunt a se abandona de tot; exerciții corporale, jocuri, întocmiri igienice în școală și instrucțiune sunt a se promova după putință; copiii trebuie culcați înainte de meșul nopții”. „Gimnastica și lucrul manual nu sunt a se considera ca recreațiune, ci numai ca o variație a ocupațiunii”. (Aug. Netolitzky).

Învățătorul, care va proceda în conformitate cu cele citate, nu se va căi. El va obține negreșit rezultate multămitoare. Elevii sei vor primi poate o cantitate mai mică de cunoștințe, în schimb însă cunoștințele vor fi mai clare, mai bine săpate în creier. Totodată va avea conștiința liniștită. că a căutat să promoveze dezvoltarea fizică a elevilor.

Educația corporală.

Școala nu-și împlinesce chemarea în măsură corespunzătoare, dacă se îngrijește numai de creșterea spirituală a copiilor, dat fiind că „scopul educațiunii și al instrucțiunii este dezvoltarea armonică a facultăților fizice, intelectuale și morale”. (Dr. I. Felix)

„Deplină sănătate fizică înlesnește munca intelectuală” (Dr. I. Felix), în urmare se cuvine, trebuie chiar, ca școala în

interesul chemării sale să promoveze dezvoltarea facultăților fizice ale copiilor.

Românii vechi aveau o vorbă scumpă: *mens sana in corpore sano*. Cu alte cuvinte, toată truda dascălului e fără scop, dacă nu se poartă grijă, ca copiii și corporal să fie sănătoși. Numai un copil trupește zdravăn poate, întră toate împrejurările, progresa spiritual și fi folositor prin spiritul său, omenimii.

În vechime se punea mare preț pe educația corporală. Au venit timpuri însă, când corpul era considerat ca ceva secundar. Aceste timpuri au durat mai până în prezent, ba icicolea mai durează și astăzi. Un curent binefăcător se observă însă pretutindenea.

Ministrii cuminte ușurează planurile de învățământ de ceea ce am putea numi balast spiritual și în locul acestuia pretind a se da cuvenita atențiune educațiunii corporale.

Deja reducerea materialului de învățământ este foarte favorabilă dezvoltării fizice a corpului.

Activitatea spirituală corespunde unui proces fiziologic în areer, care în ultima analiză e un proces chimic, consumator de materii. Cu cât activitatea spirituală e mai intensă, cu atât vor trebui să se potențeze și procesele fiziologice în creier, în urmare se va întrebuița mai multă materie exclusiv pentru susținerea acestui proces și în dauna altor funcțiuni ale corpului.

Corpul copiilor de școală este în continuă creștere. O parte însemnată a materialului introdus prin alimente este a se întrebuița în acest scop. Total, ce abate dela destinațiunea

sa acest material, este stricăcios corpului și trebuie să fie de lăturat, în urmare și activitatea spirituală exagerată.

Pentru ca dezvoltarea corpului să se poată întâmpla în condițiuni de tot priincioase, nu e destul, ca elevii să fie ușurați de balastul spiritual. E absolut necesar, ca să se dea atențiune largă dezvoltării tuturor acelor organe, a căror funcționare normală e suprema condițiune pentru sănătate.

Locul prim îl ocupă: plămânii și inima.

Șederea îndelungată în băncile școlare și scrierea nu sunt tocmai potrivite a da volumul necesar plămânilor și a ușura mișcările ritmice ale inimei; din contră chiar.

Jocurile în liber, alergările sunt mijlocul cel mai bun a lărgi plămânii și a potența activitatea cordului, a da un curs mai potrivit circulațiunii sângelui.

Ele mai au și altă parte bună: promovează pofta de mâncare. După un joc animat, plin de voie bună, copiii mănăcă ca lupii, nu aleg bucatele.

Somnul copiilor obosiți de alergare în aer liber, este un somn lin, recreator. Din contră, somnul copiilor obosiți de prea multă ocupație spirituală și de aerul infect al școalelor, nu recrează cât de puțin.

Peste tot pentru elevii claselor primare (acestia ne preocupă mai ales) se recomandă cu insistență jocurile și exercițiile corporale, proprii a deda copilul la mișcări regulate, ținută marțială și ordine, de care atâta trebuință au Românii. Observăm, că fetele au mai multă trebuință de exerciții corporale de cât băieții; acestia mai substituie exercițiile corporale cu alergările ce întreprind pe strade.

(Va urma)

curețe mai întâiu de păduri și spini, și se aducă acolo din toate părțile boeri și vecini spre impopulare, ca așa să o transformeze într-o *nova plantatio*, într'un ducat după chipul și asemănarea ducatelor Anjou și Berri, cu care Făgărașul n'a avut nici o treabă.

Vlaicu-Vodă acesta — Vladislau I. Basarab 1360—1375, — care ca Vodă transalpin în urma resboiului lui Ludovic M. în contra lui Strasi-mir, țarul Bulgariei, prins dimpreună cu soția lui, soră a lui Vlaicu, în prețul rescumpărării acestora a fost necesitat a se supune supremației ungare, luând titlul de: *Ladislau Vaidoda trans alpinus, Banus de Zerino, Dux novae plantationis terrae Fogaras* (după versiunea mai nouă: *dux novae plantationis et terrae Fogaras*). — Nomenclatura acesta de *dux* — duce — e o traducere localizată după stilul diplomatic ungar, în esență însă a existat și mai înainte — *a tempore humanam memoriam transeunte*.

Ca atare Vladislau — cum erat in gratia copiosa Domini nostri Ludovici Regis — în anul 1342 dăruiește consângénului seu Vlad de la Dobka, fiu al lui Ioan Meșter, nepot al banului Miked, domeniul Scherkengen (Șărcaia) cu satele aparținente Veneția, Cuciulata, Heiș și Dobca, pe lângă care numitul Vlad mai cumpără și un pământ de la frate-seu uterin Petru Cenga din Veneția.

Deore-ce teritoriul de la Șărcaia până la Dobca cuprinde aproape 400 kilometri pătrați, va să zică mai a șesa parte din țera Făgărașului, se nu cadă cineva în tentațiune de a crede, că Vlaicu a dăruit lui Vlad din Dobca tot pământul acesta, pentru-că la început, ca în ori-ce țară, așa și în a Făgărașului, pământul ce nu era proprietate particulară a locuitorilor băstinași, se considera de fiscal rezervat la dispozițiunea domnitoriului, și de aceea chiar și domeniul Șărcaia s'a putut dona numai partea fiscală, ceea-ce se vede și de acolo, că ce i-a mai trebuit lui Vlad de Dobca a trebuit să cum-pere de la băstinașul Petru Cenga din Veneția.

În comunele boerești, ce cad în periferia domeniului Șărcaia, precum sunt: Gridu și Părăul, Veneția de jos și de sus, Comana de jos și de sus, Cuciulata, posesiunea prevalentă a pământului și astăzi e în mâna boerilor băstinași — foarte numeroși. — La din contră în celelalte comune ale acestui domeniu neafiându-se boeri băstinași, tot teritoriul a fost fiscal, peste care domnitoriul a putut dispune nerestrins. Și se vede că într'adevăr a și dispus, mai cu seamă dacă considerăm, că în mijlocul Românilor s'au colonizat Sași în Șercaia, Unguri în Heviz și Dobca, apoi Români prin satele neamintite în diploma din anul 1372, ce există astăzi, precum sunt: Lupșa, Fântâna, Bogata, Mateaș și Augustin, etc.

Acastă colonizare apoi a putut servi de pretext binevenit lui Vlaicu-Vodă de a-și aroga titlul de *Dux novae plantationis*, ce naturalmente s'a putut referi numai la domeniul Șărcaia supra-colonizat și supra-plantat, și nici decum la întreaga țară a Făgărașului, — pentru-că alte urme de plantațiuni în țera Făgărașului de la Vlaicu-Vodă nu aflăm, și cu atât mai puțin boeri aduși de el să stîrpească pădurile, să le colonizeze cu vecini, să facă castele pe valea Șincăi sau pe Olt la Prișcu, etc. etc., — după cum vreau să ne învețe noii nostri istoriografi.

Titlaturile de boeri în țera Făgărașului pe timpul lui Vlaicu-Vodă nici n'au existat, ci — după cum vom vedea în partea specială a istoriei boerilor de aci, au fost introduse mai întâiu prin Mircea-Vodă, 1386—1418, care independent de Ungaria

organisa ducatul Făgărașului după chipul și asemănarea Valachiei transalpine cu boeri și scaune boerinale.

Dar' — după-ce vedem, că numirea de boeri a moșierilor privilegiati în țera Făgărașului datază numai de la Mircea M. încôce, — vine întrebarea: cum s'a numit această clasă de oameni mai înainte?

Siptóme de — pace. „Kurjer Lvovszki“ din Lemberg în numărul de alături raportează următoarele:

Ministeriul de război a avisat direcția căilor ferate de stat, ca în restimp de 8 zile să țină la dispoziție pentru scopuri militare 13.000 tone de cărbuni, ear' în cursul lunii Martie 250.000 de tone. Comanda corpului de armată din Cracovia a făcut întrebare la reuniunea măcelarilor de acolo, că câte vite și cu ce preț ar pute furniza pe sarma armatei? Aceeasi întrebare s'a făcut și reuniunii măcelarilor din Lemberg.

Contele Héderváry — ministru. Ziarele din capitală raportează ca fapt pozitiv, că contele Khuen-Héderváry, antecesorul contelui Tisza la fotoliul de ministru-president, va fi numit ministru a latere. Decretul despre acesta numire va apăre în foia oficială în zilele proxime.

Socialismul ca primejdie națională.

(Fine).

De câțiva ani, socialistii s'au ocupat cu studiul referințelor țeranului nostru, și găsind stări anormale în gospodăria lui, s'au apucat de lucru.

O cetă de oameni, fără suflet, cutriera satele noastre și cu predilecțiune au ales părțile bihorene, aradane și banatice.

Acestia pun poporului în vedere lucruri absolut imposibile și absurde, cum sunt micșorarea dărilor, ușurarea de sarcinile publice, eliberarea feciorilor de sub arme, scutirea de dări bisericești, câștigarea de drepturi: pășunat, pescuit și vânat, și apoi ca pupăză pe colac, împărțirea moșilor domnești.

O astfel de otrăvă e cât se poate de periculoasă.

Sătenii se aprind de dor după realizarea făgăduielor, — comunele sunt în fierbere, agitația crește zilnic, și orbii de promisiuni, țeranii nostri contribuie cu filerii lor la zeci de mii în cassa centrală a comitetului socialist-revoluționar din Budapesta.

Guvernul le știe bine toate acestea — dar' se vede că până la un punct ore-care îi convin, ca poporul să se înstrăineze de preotul seu, de biserica sa, care se înțelege, nu-i poate pune în vedere astfel de năroșii, dat fiind, că deoparte nu au basă morală, și dacă preotul nostru le-ar propovedui, ar face iute și de grabă cunoștință cu procurorul. Socialistii se vede că nu au temă.

Ei urmăresc două scopuri. Întâiu fanatizează poporul și-l scot de sub influența conducătorilor firești (preoți, advocați, învățători), a două scot bani, sume considerabile, din cari conducătorii ziarelor socialiste au adunat averi însemnate și au zidit în capitală palate.

Cu ajutorul poporului nostru sedus au mai ajuns și la alte rezultate. Fără multă bătaie de cap, fără jertfe, au pus mâna pe mandate de deputați în cameră. S'au mai cugetat acești profeți falsi la promisiunile lor? Vorbă să fie!

Au continuat meseria drăcescă, — au amăgit poporul cu alte scornituri, au făcut așa numita obstrucție — și prin ea, au dovedit poporului ușor credător: „Vedeți, că nu vă poate esecua de dare, vedeți, că nu vă pot asenta feciorii“?

Poporul nostru, față de ai sei acum bănuitor, față cu străinii puțin scrupulos, nu cercetază, nu pîtrunde în tainele aceste mistere, ci zăpăcit de niște favoruri aparente — merge orbiș, pe panta pierii.

În fanatismul seu, poporul a luat în alegeri lupta cu baionetele, cei inimoși mor de glonț, cei rămași ajung în miserie. Cine se gândește la morți, la orfani, la văduve?

De sigur că în prima linie noi Românii avem datorință să nu lăsăm poporul nostru pradă uneltirilor și agitațiilor ce se fac pe socotela noastră a tuturor.

Aici se începe rolul frumos al preotului, al advocatului, al învățătorului nostru.

Și, ca munca lor să fie încoronată de succese, ei trebuie să se desbrace de păcatul lăcomiei, acest păcat, care a mâncat multor oameni omenia, și i-a făcut în loc de păstori iubiți, lupi urgișiți și gonii din hotarele lor.

Toți cei-ce trăim de la popor, toți cei-ce venim în contact cu poporul, toți cei-ce vrem să fim socotiți drept conducători ai poporului, trebuie să ne desbrăcăm de egoismul prea din cale afară păcătos.

Acest egoism a împins în părțile Banatului și în cele ungurene poporul în brațele nazarenilor, — și tot aceste părți sunt azi mai amenințate de socialiști.

Lozincă socialistilor e azi: „jos preoții, jos biserica“ — „pâne și pământ vă trebuie vouă, — ear' nu slujbe bisericești, pe lângă cari muriți de fôme voi și copiii vostri“.

Atacată odată biserica, atacate bazele religiunii și moralei creștine, atacați conducătorii — își asigură pescuirea în turbure, își asigură cuotisațiile pentru propagandă, poporul rămâne împărechiat, exploatat de străini — cari nu i-au voit și nu-i vor binele nici-odată, ci din contră scopul lor e a-l nimici, a-l otrăvi și prăpădi.

Nu vom înceta deci să considerăm drept primejdie națională ori-ce pornire ținătoare de-a scote poporul de sub conducerea noastră și a-i învenina sufletul cu eresii condamnable, ci ne vom da mâna cu toții, ca acest pericol să-l delăturăm până ce nu prinde rădăcini în inimile țeranilor nostri.

Știm noi bine, că poporul va veni după experiențe triste la alte convingeri, dar' datorința noastră e să-l abatem și să nu-l lăsăm, ca să se facă pe conta lui astfel de experimente păgubitoare. Avem exemple în istorie, cum poporul nostru, ademenit de străini, a pătât și suferit robie sute de ani, pagube enorme materiale și morale.

Revoluția lui Dozsa ar pute fi un memento pentru țeranii nostri, căci și atunci acest erou nefericit, profitând de neștiința poporului și punându-i în vedere ușurarea sarcinilor, l'a dus parte la moarte, parte la o stare și mai asupritore de cât cea de până aci.

Ei, dar' cine-i spune poporului istoria? cine se-i deie poporului să guste din acest isvor nesecat de însuflețire națională și de conștiință de sine?

Lucru de sine înțeles, că inteligența română are datorință de a se coborî în coliba țeranului, acolo să vadă cu ochii starea lui materială și morală și să-i vină în ajutoriu.

La alte popore acesta lipsă nu e simțită ca la noi. La noi tot cel-ce vrea să se considere drept fruntaș și conducătoriu, are să intre în joc, să se pună la lucru, la muncă, și lucrare mai nobilă nu putem face de cât căutând să ridicăm poporul, ca să ne înțelegă și să înțeleagă și el rostul vieții.

Prea mulți și prea mult s'a păcătuț față de popor. Boerii (nu ai nostri, noi, durere, nu avem) petrec cu anii în străinătate, moșiile le exploatează arăndașii străini, pe țerani acestia l' sug, despoe și jefue și îmbogății după vreme întorc spatele țerii în care au agonisit averi și bună stare. Am pute ore condamna pe acești muncitori chinuți de greul muncii și de arșița soarelui, cari n'au nici școlă, nici biserică, nici învățatoriu nici preot, nici pământ, nici vită, dacă la un moment dat ar năvăli preste aceste cadavre vii ca fluxul mării preste pléva țermurilor. Te-ai pute mira dacă batjocura, chiotele și blăstemele femeilor și copiilor ar ajunge odată pe cei-ce înotă în fericire și se tăvălesc în pene muiate cu lacrimi, fără să se gândească la popor, la acel popor, care nu cere mult, dar' cere aceea ce nici Dumnezeu nu-i poate denega, cere hrană după munca lui, cere locuință, cere îmbrăcăminte și cere să-l socotești și pe el ca om făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu?!

Nu cu baionetele să biruim poporul, ci cu dragostea noastră să-l împresurăm. Să alungăm din casa lui miseria, să-i facem și lui parte de bucată de pământ, nu de 2 metri, cât trebuie pentru o grăpă, ci pământ roditor, grădini de pomi și legume, ca să potă trăi ca om, și cu zile de sărbătoare, cu cules de vii, secerat de grâne. Când astfel lucrăm,

este preste putință, ca poporul să se mai încălzească și entusiasmeze pentru străini — și să cadă jertfă socialistilor.

Sașii din Ardeal în veci nu vor deveni socialiști, tocmai pentru referințele lor economice favorabile, pentru mulțămirea ce o gustă în țera acesta.

Vocea noastră să fie pentru popor glas ingeresc, la sunetul dulce al graiului conducătorilor vor alerga Românii cu toiagul în mână, și de va fi lipsă, viața și-o vor da pentru noi cei-ce muncim și asudăm pentru el, cei-ce gândim pentru el, cei-ce îi suntem îngeri păzitori în toate necazurile.

Să ne revocăm în memorie ce zile înălțătoare au fost zilele, când poporul a aflat din gura conducătorilor sei, că i-se va da moșie și libertate și la glasul lor zeci de mii au tresărit de bucurie. Azi nu-i putem pune în vedere moșie, acesta se poate câștiga prin muncă, prin străduință neobosită, ear' libertatea o gustă numai cei ce au cultură, („Bildung ist Freiheit“). Să-l luminăm cu armele luminei și ale înțelepciunii, să țină ca în clește pământul strămoșesc, să eucerască de la cei mai puțin harnici de cât el, dat fiind, că cel mai luminat ese biruitor în lupta pentru existență.

Numai cu un popor disciplinat, luminat, avut și instruit, putem duce la isbândă lupta culturală, lupta de rasă, și lupta de eghe-monie ce se dă în jurul nostru.

Cu rënduri rareite, cu combatanți slăbiți, istoviți materialicește, slabi sufletește, goli, flămânzi și despoiați, cari la glasul socialistilor fug de biserica lor, de legea lor, de preotul lor, de limba lor — am pierdut lupta.

Alte popore ne vor impune idiomul limbei lor, ne vor subjugare economiceste, ne vor aservi politicește și se vor înălța pe ruinele slăbiciunii și păcatelor noastre.

Mi se va face imputarea că sunt pesimist.

Domne ferește, sum îngrijorat, ved că nu ne dăm din destul sémă de primejdia ce ne încungiuă și am fost silit să dau semnalul de alarmă.

Inteligența noastră, bărbați și femei, domne și damicele, trebuie să se înroleze sub stindardul cel vom desfășura, ca să combatem un rău care amenință sucul de viață al poporului nostru.

Ni-se impune întrebarea în mod fireșc: ce e adevărat socialismul? Vii în dilemă și nu știi afla o definițiune potrivită. Unii îi dic: lupta pentru egalitate și dreptate, alții: lupta de clase, alții: regularea relațiilor economice și de drept între proprietari și muncitori, alții: lupta întru de a delătura miseria morală și materială din societate și a introduce perfectă egalitate. Socialismul în definitiv este o acțiune de a îmbunătăți sôrtea intelectuală morală și materială a muncitorilor. Acest socialism are basă morală — și nu-l combate nimenea și are reprezentanți aleși până sus și în casele domnitoare.

Lucrătorul vinde puterea sa de muncă capitalistului ori proprietariului pentru un anumit timp și într anumite condițiuni, pentru un preț hotărît, care se numește *plată*.

Capitalistul, la rëndul seu, vinde munca produsă de lucrători, earăși pentru un anumit preț — și suma ce o realizează preste suma ce a cheltuit el cu producerea marfei — se numește *câștig*.

Concurența, de regulă reduce prețul mării și în proporția aceea și capitalistul caută să reducă plata lucrătorilor, să înmulțească orele de lucru, ca să sporască producțiunea.

De aici contrastul între muncitor și capitalist.

Din ce pretinde muncitoriul plată mai mare — și reducerea orelor la zi de lucru — din aceea capitalistul produce mai puțin și realizează mai mic profit.

De aici a intrat în capul lucrătorilor că capitalistul exploatează pe cel slab — bogatul pe cel sărac și așa s'a născut așa numita *solidaritate* a intereselor muncitorilor, contra capitalistilor. Aceste contraste, cu cultura și puțină bunăvoivă din ambele părți se pot delătura. Cu mult mai periculos și neînălăturabil este socialismul-democratic evreesc cu clubul în B.-Pesta.

Acesta e o acțiune cu plan premeditat de a resturna ordinea socială și morală în stat, a nimici proprietatea și capitalul, a otrăvi viața poporului muncitoriu prin promisiuni

gole, deșerte și nerealisabile. Socialismul acesta e păgân și condamnat din toate punctele de vedere.

Sub masca umanității, sub masca iubirii deapropelui, aprinde în toate statele s'au organizat și încheiat cete de oameni nemulțumiți, cari au decretat în programul lor de lucru războiul proprietății, războiul capitalului, războiul militarismului, războiul funcționarilor de tot soiul, războiul bisericeii și statului, războiul preoției, războiul naționalității, și în urmă războiul muncii încordate. Dumnezeu a zis lui Adam: „Întru sudoarea feței tale vei mânca pâinea ta” — socialistii, contrari acestui principiu enunțat de făcătorul nostru, au enunțat alt principiu: „muncă puțină, trai bun” — În virtutea acestui principiu — s'au pus pe lucru.

Li-a fost ușor să străbată cu vederile lor mai ales în cercurile meseriașilor, în clasele mai puțin instruite ale societății. Meseriașul, după ale lor vederi nu poate trăi, din cauză că-l împiedică fabricantul, care lucră cu capital mare, cu mașini, și mâinile, de sine înțelese, nu pot ține concurența cu mașinile.

Cei dintâii socialisti s'au ivit deci în cercurile meseriașilor, și acestia sub cuvânt că fabricanții le fac o concurență nelegală, necinstită, — au instigat pe lucrătorii din fabrici, ca să sisteze lucrul până ce fabricantul nu reduce numărul orelor de lucru și sporrește plata.

Cu metoda acesta au făcut adevărate revoluții, greve, împreunate cu vătări de sânge între lucrătorii cari voiau să se țină de stipulațiunile avute cu domnul lor și între cei puși la cale de socialisti, ca să sisteze lucrul până la împlinirea condițiilor.

Din ce a fost miseria mai mare între lucrători, aceea a crescut din ziua în care a sistat lucrul — și dacă totuși ei — lucrătorii au ajuns să impună condițiile lor: sporirea plății și reducerea orelor de lucru, prin aceasta puțin s'a ameliorat situația meseriașilor.

Marfa din fabrică, ajunsă la piață s'a mai scumpit, dar' concurența între mașini și lucrătorii cu mâna a rămas tot cea veche, capitalul și mașinile sunt mai puternice — nu este bietul om preste vreme, ci puternice preste el. Socialistii au înscenat primii pași spre răsvărire, primii pași de a introduce însubordinațiunea lucrătorilor față de stăpân și drept consecință s'a enunțat nimicirea capitalului. După aceste principii nu prin muncă și cruțare are să ajungă omul la bunăstare, ci prin răsturnarea bunei ordine, prin împărțirea câștigului realizat, împărțire a pământului și prin reducerea orelor de lucru, schimbarea dreptului de moștenire a averii de la părinți la fii — și alte vederi eronate.

Ei bine, aceste teorii sunt lipsite de basă morală.

Care părinte ar agonisi, ar munci și ar cruța o viață întreagă, când ar ști, că de munca și cruțarea lui nu au să se bucure fiii sei, ci niște parveniți.

Cine ar mai cruța, dacă ar ajunge socialistii să determine în sfatul țărilor schimbarea dreptului de ereditate?

Ce grozăvie babilonică s'ar naște, de ce grăz ar fi cuprinsă o părinte, știind că copiii săi au să ajungă la cerșit — și alții au să se declare stăpâni preste munca și averea sa.

Toate teoriile acestea duc la absurd — sunt niște fantasmagorii ieșite din creeri stricaci.

O literatură întrîngă de cărți și broșuri tractează chestia socialismului.

Mai ales Englezii și Germanii sunt bine reprezentați pe terenul acesta. La noi s'a scris puțin, căci poporul nostru nu a fost molipsit de acest morb și s'arțea țăranului nostru nu se poate asemăna cu s'arțea proletarilor zileri din alte țări.

Țăranii nostri și aji au ce pierde, până ce muncitorii fabricelor din Austria, Germania, Anglia, sunt „Omnia mea mecum porto” ca melcul, cu casa în spate. Cu toate acestea cestiunea agrară așa cum s'a rezolvat la noi în 1848 și cum s'a rezolvat în România la 1864 lasă mult de dorit.

Mai ales în România desrobirea țăranilor s'a făcut cât se poate de nefavorabil, și socialistii acolo pot câștiga teren dacă legislația nu se va găsti cu o oră mai de grabă să dea o soluțiune mai favorabilă cestiunei agrare, dând țăranilor posibilitatea să aibă pământ, pășunat pentru vite și autonomie largă comunală și bisericăscă, pentru-ca însuși

țăranul să participe mai intensiv la viața publică și el să fie așa zicând faurul norocului seu.

Bismark, odinioară puternicul cancelar al imperiului german, la început a nesocotit întru toate mișcările socialistilor din Germania, s'a aliat cu agrarii, a pus imposibile pe articlii de consum și vămi pentru grâu. Și care a fost rezultatul? Azi în parlamentul german socialistii democrați au reprezentanți, dreptul de intrunire e garantat, dreptul de alegător asigurat, și Capul statului e silit să țină seama de ei, să-i considere de un factor în viața de stat.

Socialistii germani au ziarele cele mai bine redactate, sunt organizați, — și luptă în parlament pentru reducerea serviciului activ militar, pentru reducerea dărilor de consum — ca să li-se facă traiul ușor și posibil.

Lupta acesta națională se esplică ușor.

Populațiunea germană este o populațiune cultă și acolo profeți mincinoși ca și cei din Budapesta nu au nici o trecere. Principiile profesate de revoluționarul Liebknecht prin anii 1840 în Germania: „In statul actual nu este mântuire. Numai socialismul oferă celor miseri fericire, celor neîndreptățiți dreptate, celor aserviți libertate”, au dispărut ca o fantomă. Aceste principii propoveduite însă la poporul nostru în starea lui de azi înapoiață cad pe pământ roditor.

Iată de ce devine socialismul un pericol pentru noi.

Iată de ce am semnalat, că socialismul, așa cum se esplică, cum se falsifică și cum se lățește în poporul nostru, este o primejdie națională, și cu acest simptom cei chemați sunt datori să-și facă seama, punând stavilă pornirilor după îmbogățire fără lucru, — după averi fără muncă și după viață în tihnă, fără-ca să fi contribuit unul fie-care cu sudori de sânge de a-și câștiga aceste bunuri și plăceri.

Conferență preoțescă.

Nr. 250—1904 protop.

Convocare

Prin aceasta se convocă preoțiile tractuale la conferența preoțescă anuală, care se va ține Marți în 9 Martie a. c. (40 Mucenici) în biserica noastră din Turda cu următorul

Program:

1. La 8 ore a. m. stănta liturgie împreună cu invocarea sfântului duh, ce se va celebra prin protopresbiterul tractual asistat de parochii: Ioan Ghibu, protopop onorariu și profesor pensionat, Andrei Badiu, George Costin și Vincențiu Orăsan. Predica ocațională o va ține protopresb. Ioan Ghibu

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenței prin prezidiu.

3. Constatarea prezenței membrilor și constituirea biroului.

4. Cetirea înaltelor ordine consistoriale referitoare la ținerea conferențelor.

5. Cetirea temei: „Activitatea preotului ca păstori sufletesc”. (Motto: „Eu sunt ușa... eu sunt păstoriul cel bun”.... Ioan X 36), (par. Vincențiu Orăsan).

6. Tema: „Activitatea preotului ca conducător și chivernisitor bun al averilor bisericăști-scolare”. (George Cimoca).

7. Raportul general al comisiunii esmisă din conferența prealabilă, ținută la 3 Febr. c., despre activitatea celor 4 comisii însărcinate a cerceta în decursul anului trecut parochiile tractuale și a controla activitatea organelor bisericăști.

8. Tema: „cari sunt scăderile cele mai învâdinate în poporul nostru și cu cari mijloce s'ar putea lucra mai cu efect la delătura lor?” (Ioan Hoporteanu).

9. „Plan cronologic despre agendele- oficiului parochial în decursul unui an”, (Vasile Stănescu.)

10. Discuțiune asupra proiectului de statute pentru ajutarea preoților și învățărilor nostri, statorit de conferența învățărească din cercul Sebeș. Ref.: George Costin.

11. Defigerea locului pentru conferența prox. m.

12. Alegerea comisii verificătoare.

13. Propuneri.

14. Încheierea conferenței.

La această conferență se îndatorază a participa toți preoții tractuali, — îmbrăcați în reverenți; — absențele nemotivate se vor pedepsi cu amendă de 10 cor. în favorul fondului protopresbiteral.

Turda, din ședința comisii conferenței preoțesci, ținută la 3 Februarie 1904.

Iovian Murășianu
protopresb. prezid.

Ioan Hoporteanu
par., notariu.

NOUTĂȚI

Proxima prelegere în ciclul prelegerilor publice aranjate de despărțământul sibian al „Asociațiunii” o va ține Dumineca proxima (6 Martie st. n.) Dr. George Proca, secretariu consistorial. Dsa va tracta tema: „Creștinismul și femeile”. Cum se știe, prelegerile se țin în sala festivă a palatului comitatens. Inceputul la ora 5 d. a.

Sinodul protopresbiteral a tractului Sibiu s'a ținut ieri (17 Febr. st. v.) sub conducerea protopresbiterului tractual Ioan Papiu. Raport vom da în numărul următoriu.

Ședința la comitat. Măne (Joi, în 3 Martie st. n.) la 10 ore a. m. se va ține în sala mică a palatului comitatens o ședință a comitetului central electoral comitatens în cauza satoririi listei alegătorilor dietali pe anul 1905. Membrii comitetului sunt rugați să se prezinte la această ședință punct la ora fixată.

Recunoștință ministerială. Sub nr. 3680 ex 1903 ministrul de agricultură a esprimat parochului Nicolae Cărpinișan din Răhău recunoștință pentru serviciile bune făcute ministeriului în calitate de raportor economic pentru cercul Sebeșului săsesc. — În cât știm noi, dintre preoții nostri singur părintele Cărpinișan e raportor economic al ministeriului nostru de agricultură.

Intrebare tipiconală. La sfatul parochului nostru ordinescoșii din Rășca (tractul Zarand) s'au îndatinat, ca în ziua de Haralampie (10 Febr. v.) să țină sărbătoare, cu utrenie, liturgie și sfințirea apei, împreună cu rostirea rugăciunilor pentru ferirea pagubelor în vite. În anul acesta sărbătorește sfântului Haralampie fiind Marți în prima săptămână a postului mare, parochul nostru a servit utrenia și cias 1, apoi a făcut sfințirea apei, dar' darurile aduse (prescurile) nu le-a slujit, zicând că după tipic nu se poate servi în ziua aceea nici liturgia lui Vasile niai a lui Ioan, și astfel le-a lăsat să le slujiască în Sămbăta următoare. Subscrisul am înțeles însă, că unii preoți au servit în ziua aceea liturgia lui Vasile, ear' alții a lui Ioan. Intreb deci: corect a procedat ore parochul nostru, pe care de altcum îl cunosc de foarte corect în afacerile sale preoțesti, ori au lucrât corect d'or' ceilalți preoți cari au servit liturgie în ziua aceea? (N. O.)

Cărtașii. În comuna Aracs (Torontal) doi cărtași, Bocsar Lazar și Krampics Milan, s'au dat la cîrtă pentru diferență de 4 fileri din căștigul în cărți. De la cîrtă au trecut la părușă și în focul acesteia Krampics a junghiat pe tovarășul seu.

De la „reuniunea meseriașilor români din Sibiu”. Despărțământul femeiesc integritor al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, cum se știe, s'a întemeiat la finea a. tr. cu scop de a cultiva între femeile ce stau aproape de clasa meseriașilor nostri, simțul de asociere, de a se cultiva în purtarea economiei de casă și grădină, în îndeletnicirile industriei de casă; mai departe de a aduna daruri pentru săracii nostri și mai presus de toate cu scop de a da mână de ajutor la înțelegerea erei mesei învățelor. Despărțământul, întrunit Duminecă la 28 Februarie st. n. în adunare generală extrao dinară, a luat la cunoștință raportul desr activității de până aci a despărțământului, a aprobat socotelile, într cari și cele ale împărțirii darurilor de Crăciun între săracii nostri, și s'a constituit numind de patronese pe dnele Mnerva Dr. Brote, Elisaveta B. garcky și Ana Dr. Moga; bărbați de încredere pe presidentul Reuniunii sodalilor Vic. Tordășianu și pe vice-presidentul George Poponea, secretariu pe notarul Reuniunii Ioan Apolzan, cassariu, pe Florea Crucită, ear' presidentă a fost proclamată: Ana Aron, vicepres. Paraschiva Cioran, ear' membri în comitet dnele: Elena Baltez, Elisaveta Florian, Maria Grecu, Elena Grindean, Ana Imbăruș, Maria Imbăruș, Elena Morariu, Ioana Rebeș și Elena Sander, ear' suplente dsoțele: Elena Baci, Maria Bădilă, Elena Grindean, Eugenia Marcu, Elena Roman și Par. Veza.

Numărul membrilor despărțământului e 68, într cari un însemnat număr de dōmne din intel-gință și din comunale din împrejurime. Taxa de membru e 20 fil. lunar. Despărțământul ține ședințe în fie care prima Mercuri s'era după ziua 1 iu și după 15 a fiecări luni după c. n.

Fără selbatecă. Lângă lacul Bod (la Baiașprie) locuia într'o colibuță moșneșul Ioan Botean (Bottyán), care vara călăuzia pe călătorii cari se abăteau pe acolo spre a cerceta locurile romantice. Vineri dimineața moșneagul a fost găsit mort în colibă, cu tru-

pul mutilat oribil. S'a constatat în curând că ucigașul e un băieș cu treut pătat, a nume Dacher Ant., care prins de gendarmi și dus la judecătore a recunoscut că el a ucis pe moșneagu, zicând că l'a ucis „fiindcă destul a trăit”.

„Mutul morii”. Flăcăul Terézy Sándor din Drégely-Pánka (Ungaria) era îndrăgostit în o fată frumoasă din sat, pe care a și cerut-o de soție. Părinții fetei însă nu prea voiau s'o dea. Pe flăcăul l'a învățat însă cineva, că dacă la miezul nopții își bagă de trei-ori nasul pe ferestă în odaia unde dorme fata, hotărât că părinții ei nu se mai împotrivesc. Istetul flăcău a creșut și a înduplecat fata să-i deschidă ferestă în o noapte. La timpul hotărât motofletele s'a dus la ferestă și a dat semn că e acolo. Fata i-a deschis ferestă, ear' el și-a vădit de trei-ori nasul în odaie. Când a fost înșe de a treia-ora, nasul i-a rămas în odaie. I-l tăiașe fata, care în restim aflase că pețitorul ei își dă rōte și în jurul altora și și-a răsunat tăindu-i nasul. Astfel „mutul morii” a rămas și fără nevastă și fără nas.

Oficială.

Preaonoratele oficii protopoești sunt poftite a înainta la Ven. Consistoriu taxele nou cununaților pe 1903 și discul metropolitan din a. c., ear' oficiile parochiale să dispună trimiterea premiilor de asigurare, ca să nu apară înaintea sinodului archidieceșan între restanțieri.

Din public.*)

Mulțămite publice.

În decursul anului 1903, la indemnul și stăruința mea, s'au procurat pe seama sf. biserici de aici lucrurile mai jos scrise, prin dăruiri benevole, d'n partea mai jos scrișilor creștini:

1. Ioan și Gligor Sâmpolean, un anti-mii pe sf. prestol cu 10 cor.
2. Ilie Suciu, Ioan Sâmpolean și Mitru Nechita, svere la ușile altarului, cu 6 cor.
3. Vasile Ghiran I. Ionaș, o cădelniță cu 16 cor.
4. Simion Suciu, Evangelia cea nouă, cu 12 cor.
5. Vasile Suciu I. Stefan, Psaltirea pro-rocului David, cu 9 cor.
6. Stefan Ghiran cu fiul său Filimon, Vasile și Ilie Boboș și George Lăpuște, zileri, „Semințe din Agrul lui Christos”, cu 9 cor.
7. Maria Ghiran, „Tălcul evangeliilor”, cu 2 cor.
8. Vasile Suciu I. Stefan 86 cor., Ilie Suciu 7 cor. 26 fil. Ioan Sâmpolean al Ignii, 7 cor. 24 fil. Gavriil Sâmpolean 7 cor. 26 fil., Mitru Boboș, judele, 7 cor. 26 fil., Simion Sâmpolean, 7 cor. 26 fil., Mitru Sâmpolean 7 cor. 24 fil., Vasile Ghiran al Steptului, 3 cor. 62 fil., Vasile Ghiran al Meșterului, 3 cor. 62 fil., Vasile Ghiran I. Ionaș, 2 cor., Mitru Lăpuște, 3 cor. 62 fil., Vasile Popovici, cantor, 2 cor., Vasile Crișan, 2 cor., Ioan Boboș Ignat 2 cor., Mitru Boboș al Cifrii, 2 cor., Ioan Boboș I. Filimon, 2 cor., Simion Boboș Nonu, 2 cor., Pelagia Ciup, 2 cor., Simion Ghiran al Buteanului, 3 cor., Mitru Suciu, 2 cor., Alicia Ciup, 1 cor., Vasile Groza Surica, 1 cor., Ioan Suciu, 1 cor., Ioan Lăpuște, 1 cor., Măriuța Groza I. Stefan, 1 cor., Teodor Brindăș, 1 cor., Maria Groza 1 cor., Filimon Boboș Ignat, 1 cor., Ioan Groza Onciu, 40 fil., — cu cari bani s'au procurat cele 12 Minee.
9. Maria Groza și Flōrea Ghiran, o față de masă, cu 6 cor.
10. Ioan Vădan, judele din comuna Teotelec, o față de masă, cu 6 cor.
11. Iosif Dinca Talianu, iconă la iconastă, cu 10 cor.
12. Stefan Șoitiș, o iconă, cu 8 cor.
13. Ilie Cutuș, o iconă cu 8 cor., și
14. ved. Flōrea Lăpuște o iconă, cu 4 cor.

Aceste fapte m'am vădut îndemnat a le da publicității nu pentru lauda sus scrișilor creștini, — pentru-că faptele bune se laudă de sine, — ci pentru-ca ele să servescă de exemplu și de îndemn spre asemenea fapte mărețe și plăcute lui Dze și altor creștini, — căci ce mângăiera mai mare poate avea fi-care creștin, de cât severșirea de fapte bune.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această Redacția nu primește răspunderea.

Dorind din inimă, ca bunul Dumnezeu aceste fapte mărețe să le scrie în cartea vieții pentru mântuirea sufletelor lor, și să-și reverse darul său cel bogat asupra binefăcătorilor sf. bisericii, ca și cu alte ocazii să poată face asemenea fapte mărețe.

Nadeșul-Român, la 12 Ianuarie 1904.

In numele comitetului parohial:

Nicolae Roșescu
paroch.

In urma apelului făcut din partea subsemnatului către credincioșii noștri aflați în America s'au colectat prin George David Boeriu cu concursul lui Iacob D. Boer și Nicolae Bursan din Grid frumoasa sumă de 246 corone, la care au contribuit: Iacob D. Boer 10 cor.; George D. Boer și Iacob Marcu câte 7 cor. 50 fil.; Nicolae Bursan, Toma Drăghiciu, George Popa, Miron Boer, Andreiu Boer, David Comăniță, George N. Boer, Ioan Stan Urdea, David Boeriu, Ioan Venetian, Ioan Boer, George Iacob Drăghiciu, George Ciurila, Andreiu Modorcea, Bucur Urdea, Petru Boer, Leonte Boer, George Urdea, Nicolae Drăghiciu, Iacob Stejerou, Iacob Urdea, Miron Oncea (toți din Grid) și George Oprea din Crihalma, câte 5 cor.; Ioan Drăghiciu din Grid 6 cor. 50 fil.; Vasile Șerban din Sâmbăta, George Ghița din Biertan, Andreiu Ona din Părău, Sofron Bómta, Miron Manciuș, Nicolae Boer, George Fridon, Serafin Ona (din Părău), Nicolae Streza din Urdif, George Grecu din Copăcel, Mihail Cosma, Ioan Cosma, Mateiu Cosma, Romul Taflan (din Beclean), Șerban Șuteu și Ioan Gabor (din Voila), Ion Nicolae și Petru Nicolae (din Fofeldea), Ioan Dragoman din Veș, Nicolae Constantin și Ioan Lazar (din Daneș), George Popa, Ana G. Popa, Moise Macavei, Ștefan Raca (din Vad), George Streiche din Perșani, Toma Bursan, Iacob Cozgarea, George G. Popa (din Vad), Mateiu Turian și Ioan Șenchiu (din Cuntă), Ioan Belian, Nicolae Iaru Netotu și Victor Simion (din Breaza), câte 1 cor. 50 fil.; Ștefan Boer din Vad, Milan B. Popa și Vasile Comăniță (din Grid), câte 5 cor.; Ion Petrișor din Corbi, Petru Ona, Kusan Axente, Moise Crețu, Andreiu Axente (din Părău), Miron Șulea și Nicolae Popa (din Vad), câte 2 cor. 50 fil.; Ion Comăniță din Veneția-Int., Bucur Rădulea și Ion Folea (din Șona), Simion Iacob din Daneș, Ilie Ardelean și Ioan Ardelean (din Paloș), Simion Vas din Dăigóra, Ioan Boldiș, George Gravița, George Boldiș, Erem Grama, Nicolae Popa și Ion Gravița (din Vad), Ioan Grasiu din Părău, câte 1 cor.; George Cozgarea, Simion Popa și Simion Cozgarea (din Vad), câte 2 cor. 50 fil.; David Popa și George Daneș (din Vad), câte 1 cor. 50 fil.; Gedon Opreș (din Corbi), Nicolae Sîngăciu din Saschiz, Ioan Iacob din Dăigóra și Ioan Zacheiu din Vad, câte 91 fil.; George Oprean din Săsașu, Simion Aldea din Ilimbav, George Maer din Sighișoara, Constantin Codrea din Paloș, Ilie Ciuleu din Saschiz, Vasile Pumea din Dăigóra, George Ștefan din Paloș, Ion Oprea din Paloș, Nicolae Bursan din Beclean, Ion Liliță din Paloș și Ana Căntă din Comana-inferioară, câte 50 fil. Suma la olaltă 246 corone, cari s'au depus în fondul bisericii noastre gr. or. din Grid cu mențiunea de a se cumpăra un clopot după ce prin fructificare și eventual prin alte contribuții benevole se va sporii și va ajunge la suma suficientă (cel puțin la 400 cor.) pentru cumpărarea lui.

Au mai dăruit pentru sf. noastră biserică un rând de vestimente pentru serviciul dumnezeesc și un prapor, toate în preț de 96 cor., evlavioșii creștini: Avram Urdea, George Modorcea, Lascu Alduca, Constantin Urdea, Ioan Chichernea, Ioan Drăghiciu, Ioan Negrea și George Drăghiciu, toți din Grid.

In numele sinodului parohial exprim și pe această cale cea mai caldă mulțumită tuturor acestor binefăcători.

Grid, la 29 Ianuarie 1904.

Ilariu Boeriu
paroch.

Teatrul orașenesc.

Mercuri (2 Martie n.): „Zirkusleute“, dramă în 3 acte, de Franz Schöthan.
Joi (4 Martie): „Das süsse Mädel“, operetă în 4 acte, de Heinrich Reinhardt.
Începutul la 7 ore seara.

Fabrică: Nyerges-Ujfaln (cott. Esztergom)

Telegrame: Eternit Budapest.

Telefon: 12—92.

Fabrică: Vöcklabruck (Austria-sup.)

ARDESIE ETERNIT

ARDESIE DE CIMENT-ASBEST
PATENT LUDWIG HATSCHEK

Material de coperit indestructibil, ușor, ales și eficient.

[29] 4—12

ETERNIT-WERKE LUDWIG HATSCHEK BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 33.

Referințe de prima clasă!

Garanție!

Producție anuală 1500 vagoane!

Cereți prospect

[49] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa I. Turnișor, se scrie concurs nou cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, conform soluțiunii consist. archid. dto 16 Decembrie 1903 nr. 13066 Bis.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele statorite în tabela B.

Doritorii de a concura la acest post vor avea a se prezenta în acest termen în vre o Duminică sau sâmbătă spre a-și arăta destineritatea în cântări și în predică.

Turnișor, 15 Februarie 1904.

Comitetul parohial în conțelegere cu oficiul protopresbiterial.

Ioan Radu
president.

Ilie Muntean
notariu.

Nr. 223.

Cu știrea și consensul subscrisului.

Sibiu, 16 Februarie 1904.

Oficiul protopresb. gr. or. Sibiu:

Ioan Papin
protopresbiter.

Nr. 2—1904 Tip.

[36] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de conducătoriu

în Librăria arhiepiscopale din Sibiu se publică prin acesta concurs.

Reflecții la acest post se-și înainteză ofertele, cari vor avea să conțină și condițiunile de salariu, la Comisiunea administrativă a tipografiei arhiepiscopale până cel mult 15/28 Martie a. c.

La apel sunt a se alătura:

1. Atestat de botez.
2. Atestate de calificare, eventual alte documente.

Sibiu, din ședința comisiei administrative a tipografiei arhiepiscopale, ținută la 28 Ianuarie (10 Februarie) 1904.

Nr. 120 1904.

[41] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan în parohia Sita-Buzău, tractul Treiscaune, pe baza soluțiunii Ven. Consistoriu arhiepiscopale din 27 Ianuarie a. c. nr. 875 Bis., se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasonate în cota B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicile instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial în Bereczk, comitatul Háromszék, și a se prezenta în vre-o Duminică ori sâmbătă în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Bereczk (Bereczk) 4 Februarie 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial. Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Treiscaune.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Candidat de avocat

cunoscător perfect al limbei magiare și române află aplicare în cancelaria advocațională a lui Dr. Mátyás Lázár, Sibiu, str. urezului 11

(31) 7—7

Croitoria de reverenți și odore bisericești, înființată la 1849

GUSTAV STASNEY.

strada Baier nr. 2 — Sibiu — strada Baier nr. 2

Intenționând niște agenți răuvoitori a nimică firma mea esistentă de 53 ani (la început sub numele: Ioan Stasney, acum Gustav Stasney) care stă în serviciul onoratei preoții gr. or., prin insinuări false, mă simt îndatorat a publica următoarea declarație:

Acești agenți răuvoitori nu sunt în stare a lifera reverenți și odore bisericești, corăspunzătoare dispozițiilor și ritului atât în ceea ce privește materia cât și forma, de și pretind sume enorme pentru lucrurile lor.

[48] 1—1

Spre a feri pe onorata preoție de eventuale amăgiri și perderi, îmi iau voie a espune aici prețurile obiectelor lucrate la mine din materii în coloare curată, neschimbătoare.

Reverenți cu brâu vânat sau roșu: calitate I. cor. 125, calitatea a II-a cor. 110, calitatea III-a cor. 100, și calitatea IV. cor. 90.

Repararea reverenților și a odorelor bisericești se va efectui cu prețuri foarte moderate.

Mulțumind onoratei preoții pentru încrederea cu care m'a onorat în decursul atâtor ani și asigurându-o că voi stăruî mereu a lucra astfel ca să o mulțumesc pe deplin, semnez

Sibiu, în Faur 1904.

Cu totă stima

Gustav Stasney, croitoriu.

Spriginiți industria română!

Spriginiți industria română!

Zilnic

Unt prospăt

de Poiana, prima calitate.

Industrie românească!

Se află de vânzare la

[23] 4—6

„Concordia“

societate comercială pe acții în Sibiu.

Spriginiți industria română!

Spriginiți industria română!

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

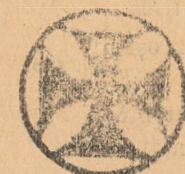
Nu e mijloc secret.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bole

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, înțituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bole cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Căsuța-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja înființarea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.